

BØRNE

TEATER

AVISEN

Nr. 1 August 1972

INDHOLD

Vi må prøve os frem

interview med
Vibeke Gårdmand side 2

Hvad skal vi spille

side 3

Teater til halv pris for

landets skoler side 4

Sådan begynder man

side 5

Her er vi —!

præsentation af 22 teatre
side 6 & 7

Børneteater og lovgivning

side 8

Repertoirenyt

side 8 & 9

Den grønne betænkning

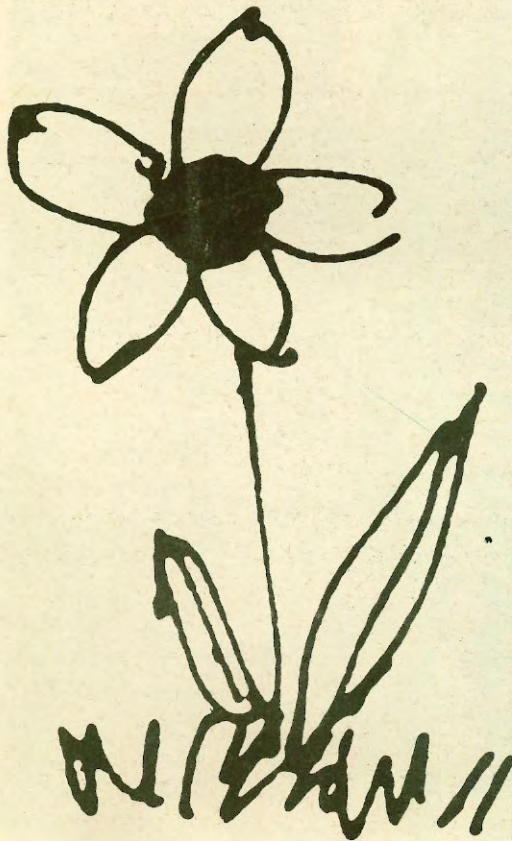
side 9

Hvorsomhelst og når- somhelst

En montage om Comedievog-
nen side 10 & 11

Børneteaterfestival

side 12

Lad tusinde blomster blomstre

Dette citat fra formand Mao udtrykker alt det, vi gerne ville bestræbe os for med **Børneteateravisen**. Flere af indlæggene allerede i dette første nummer indeholder helt diametralt modsatte meninger om børneteater. **Børneteateravisen** vil komme til at rumme mange forskellige synspunkter — men få patenterede sandheder.

Red.

BØRNETEATERAVISEN

Nr. 1

August 1972

Børneteateravisen udsendes af
Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed
Frederiksborggade 20, 1360 København K.
Telefon: (01) 12 65 00

I redaktionen:

Benny E. Andersen,
Poul Holm Joensen,
Wenzel de Neergaard (ansvh.)

Børneteateravisen udsendes gratis to-tre gange
årligt til alle interesserede.

VI MÅ PRØVE OS FREM ...

siger Vibeke Gårdmand fra Det lille Teater i Lavendelstræde i denne samtale med Elisabeth Holte Kielland fra Aftenposten i Oslo.

Tænk, hesten kan danse og spille guitar — når den selv har lyst! Og Maria med al det røde krølhår blir tryllet lillebitte og rider bort med en hest, mens Lasse spiller guitar og Torben tryller med lilla farve og stjerner som sommerfugle — og en slem lille larve, som kommer krybende ... Ha! Den sommerfugl har du bare hængt op i en snor! jubler børnene afslørende og digter med i denne verden af dukkemennesker og rigtige mennesker og silhuetter og musik. Og forlanger at få at vide, hvor lillebitte Maria er blevet af i mellemtiden ...

Selv om fantasiens verden jo er uden grænser, befandt den sig nok alligevel ét eller andet sted bag scenen i Det lille Teater i Lavendelstræde, lige ved Strøget i København. Trangt er lokalet inde i den afskallede gamle baggård, men det lukker en jævn strøm af små og store ind til eventyret, som bobler og pibler frem derinde hver dag i de tidlige formiddagstimer.

»Cirkus i Byen« hedder denne sæsons forestilling på Vibeke Gårdmands børneteater, som nu er i gang på sjette år og er blevet et begreb både i og udenfor Danmark. Det første år vankede der ikke en øre i støtte — i år punger Kulturministeriet ud med 300.000 kroner og Københavns kommune med 20.000. Men det har ikke været og er ikke en dans på roser ...

Katalysator

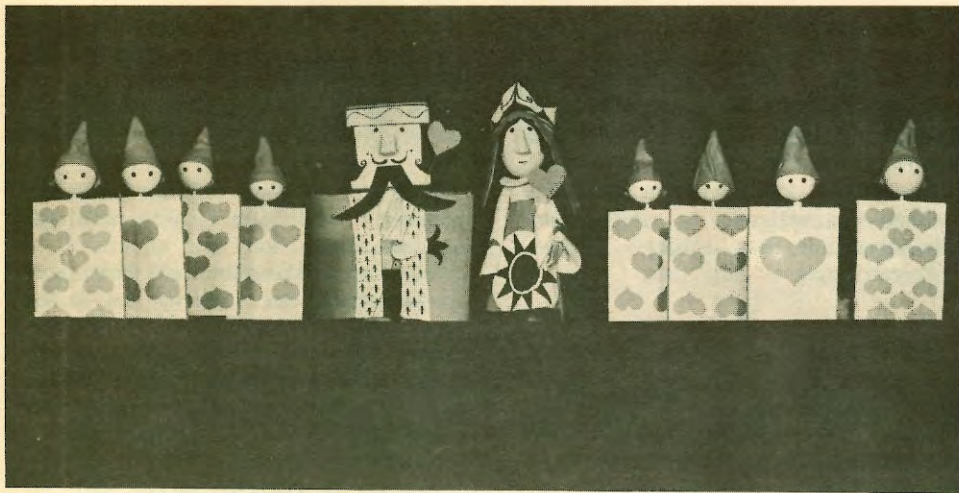
En mængde forestillinger har Det lille Teater præsenteret gennem årene. »Den bestøvlede kat«, Agnar Mykles »Ali Baba og de fyrretyve røvere«, »I maven — over byen«, »Hvorfor er hesten gul?« og mange, mange flere.

— Men sig nu ikke, at det er »mit eget« teater, siger Vibeke Gårdmand, nylig hjemkommet fra en sviptur i Paris, hvor den kendte amerikanske gruppe »Bread and Puppet Theatre« har gæstet. — Jeg er bare en slags katalysator for det, som foregår omkring mig.

Hvad man end kalder teatret, har hun i hvert fald ledet det fra starten. Og det var hendes søn Anders, som nu er blevet 16 år og professionel saxofonist, som i grunden udløste det hele. En sommerdag for nogle år siden spurgte han sin mor, om det ikke snart var jul, så han kunne komme til en børneteaterforestilling. Selv havde Vibeke Gårdmand ingen egentlig teaterbaggrund. Hun var interesseret i teater og særlig i absurdismen, men teaterdrift havde hun aldrig beskæftiget sig med.

Men hun havde en vision om, hvordan børneteater burde drives. At det var en vanvittig vej at gå, når de store institutionsteatre pligtskyldigst satte en juleforestilling op hvert år. Forestillingerne var for klicheprægede, og Skolescenen vaccinerede børn mod teater, mente hun. Så Anders spørgsmål afgjorde, hvad hun

skulle »bruge alt sit energioverskud til«! Interesserede mennesker blev kontaktet og for otte år siden blev svenskeren Staffan Westerberg opsøgt. Han havde den samme vision om børneteaterdrift og er i høj grad kommet til at sætte sit stempel på Det lille Teater efter de år, han kom til at arbejde i Lavendelstræde. Fortsat råber oprømte københavnere på Staffan under forestillingerne i Lavendelstræde.

— Det havde vel været en fordel, om De havde haft en vis teaterbaggrund?

— Jeg føler det sådan, at jeg netop har undgået en belastning, der ligger i at komme fra et traditionelt teater. Den manglende erfaring, som nok var et handicap i begyndelsen, er siden blevet en vældig styrke, tror jeg.

25 børneteatre

I hvert fald står Vibeke Gårdmand i dag midt i det som rører sig i dansk børneteater. For to år siden blev Sammenslutningen af børneteatre i Danmark startet. Truslen om at genoplive den gamle og pengeslugende Skolescene lå i luften, og Vibeke Gårdmand påtog sig formandskabet for den nye sammenslutning.

Siden er hun blevet valgt til børneteatrene repræsentant i Teaterrådet, som er det øverste rådgivende organ for ministeriet i teaterspørgsmål. Og en fin ungskov af børneteatre kan Danmark skilte med — 25 teatre, store og små.

80 små rollinger er der plads til på de rødmaledede kassebænke med puder i indisk bomuld i rød-orange. Blåmalede murvægge og masser af projektører under det lave tag. Voksne »børn« placerer sig lydigt bagest og inderst mod væggen for ikke at spærre udsigten.

Omkring dette lille lokale lever et miljø på omkring 25 mennesker. Nogle kommer, nogle går. Men fælles for dem er, at de er »bidt« af børneteater, og at de alle er mere eller mindre autodidakte. Har læst lidt med en skuespiller her, taget lidt stemmeundervisning der. Rigtig bliver man ikke i det hus, betalingen ligger langt under Skuespillerforbundets tariffer. Længere rækker midlerne ikke.

— Når man spiller børneteater hos os, er det fordi man ikke kan la være, siger Vibeke Gårdmand.

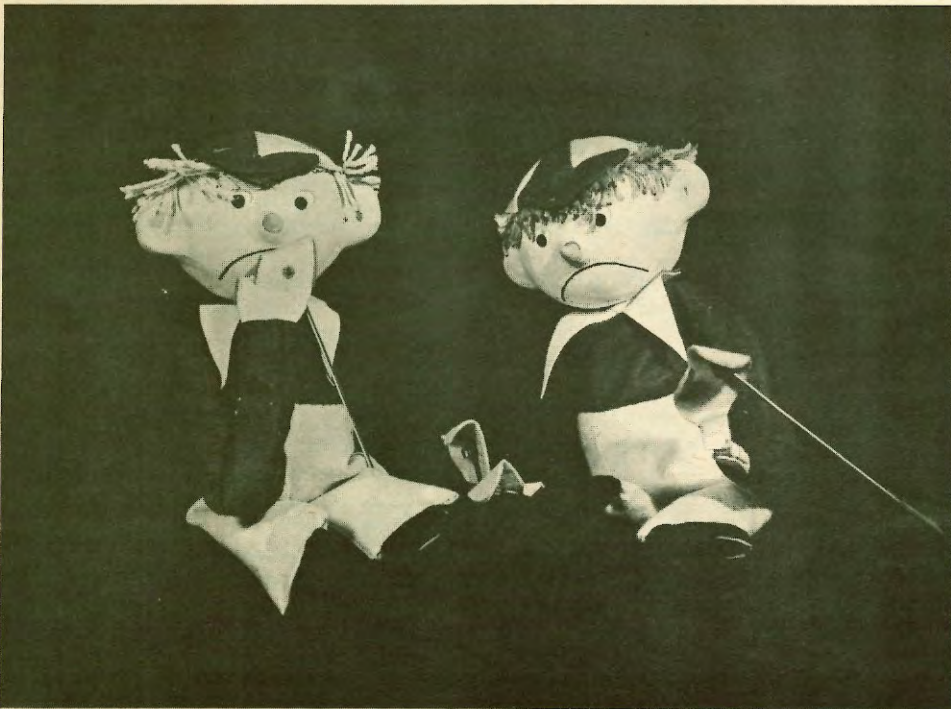
Resultatet er heller ikke udeblevet — tilstrømningen er stadig vokset, og i denne sæson har der været udsolgt hele tiden. Uden smarte abonnementsordninger og den slags.

— Vi vil ikke være med i Københavns kommunes abonnementsordning, vi har altid set på sådanne abonnementer som en krykke. Hvis vi ikke kan få folk til at komme af sig selv, kan det være det samme, ler teater-»chefen« under alpehuen.

Usikkert famlende

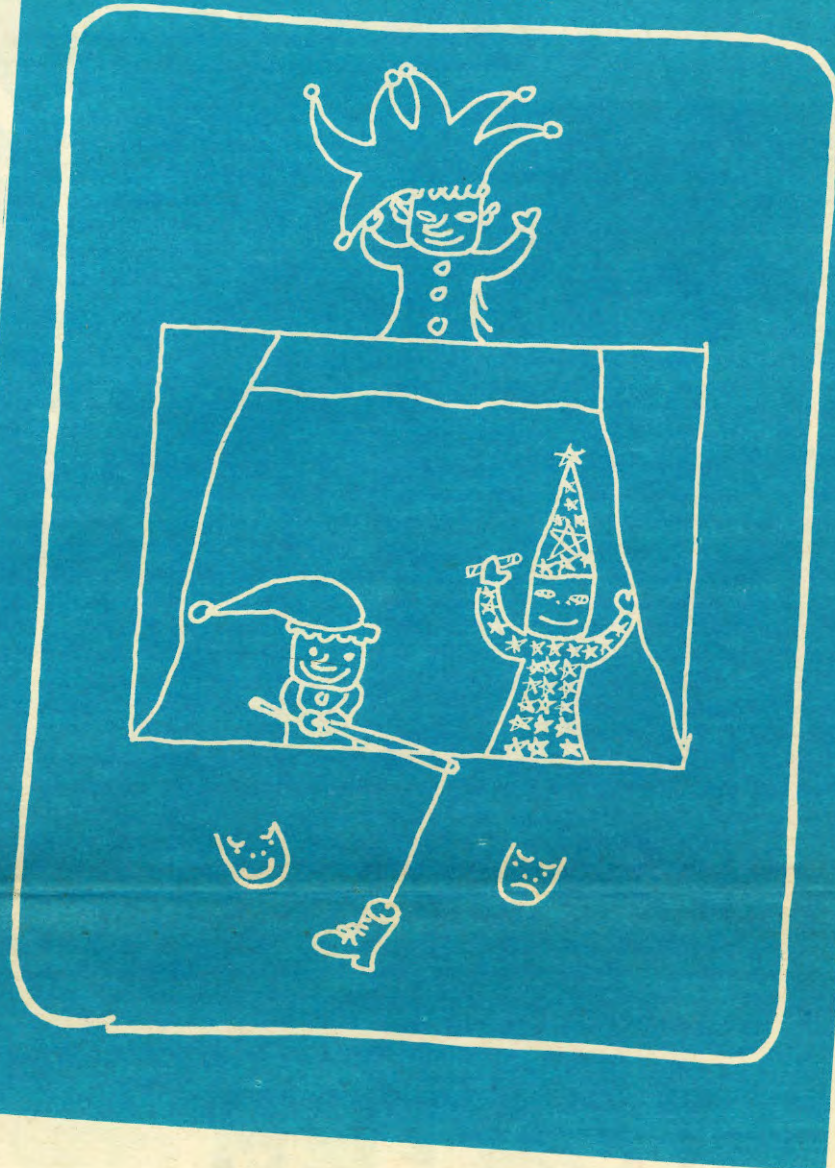
— Hvad konkret er der at føre i marken mod institutionsteatrene børneforestillinger?

— Jeg tror en af grundene til at det er gået så godt for dansk børneteater de sidste år er, at det er lykkedes at lave børneteater på børnenes egne betingelser. Det burde være et indlysende princip, men det er det ikke. Ungdomsteatret kommer let til at projicere de voksnes problemer ind i børneforestillingerne. I det etablerede teater er man desuden ofte rent reproducerende, mens det jo er en dyd af nødvendigheden at være skabende, når man spiller for børn. Børn bryder hele tiden ind og vil ha respons. Manuskriptet bliver dermed bare en ramme man opererer indenfor, og forestillingen forandrer sig hele tiden ved kommunikationen mellem skuespillerne og børnene. Hvis man er vant til kun at reproducere, magter man det ikke. Det er temmelig krævende at bruge børnenes reaktioner i stykket — man ryster ikke bare improvisationer ud af ærmet! Det som for mig er fantastisk vigtigt, er altså at man tillader sig at være famlende og usikker — det er den eneste måde man kan nå børnene på. De er selv famlende og usikre, og vi må indrømme denne usikkerhed. For måske ligger friheden netop dér. En sådan frihed tillader man sig ikke i det konventionelle børneteater. Vi prøver os hele tiden frem og lader børnene påvirke os ...

Børne- og ungdomsteater sæson 1972-73

Udsendt af Samarbejdsudvalget for turnéteatervirksomhed

HVAD SKAL VI SPILLE ?

Det smukke hefte *Børne- og ungdomsteater 1972-73* indeholder 19 teatres repertoire for den kommende sæson — næsten 60 forskellige forestillinger. Denne repertoireplan er udsendt til alle skoler, børnehaver, fritidshjem, børneinstitutioner, biblioteker, teaterforeninger, kulturelle og sociale udvalg — og mange flere.

Heri findes oplysninger om de enkelte stykker, deres indhold, hvilket alderstrin de er beregnet for, det maksimale antal tilskuere, eventuelle sceniske og tekniske krav og forestillingens pris.

Hvis De ikke allerede har fået *Børne- og ungdomsteater 1972-73* kan De få den tilsendt gratis ved henvendelse til Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, Frederiksborggade 20, 1360 København K., Telefon (01) 12 65 00.

Der vil naturligvis komme nogle flere forestillinger til i sæsonens løb, ligesom den omtalte repertoireplan kun rummer de »opsøgende teaterforestillinger«. Der spilles også »stationært børneteater« f.

eks. på Det lille Teater, Ishøj Teater og på såvel de store københavnske scener som landsdelsscenerne.

Alt dette håber vi at kunne bringe meddelelse om i *Børneteateravisen*, som vil blive udsendt gratis to-tre gange årligt til alle interesserede.

Når man i repertoireplanen har fundet de forestillinger man ønsker at se, skynder man sig at ringe eller skrive til det/de pågældende teatre og aftaler det bedste tidspunkt. Teatrene må naturligvis i nogen grad tage hensyn til en rimelig tilrettelæggelse af rejseruterne — så man ikke skal være mandag i Holstebro, tirsdag i Slagelse og onsdag tilbage til f.eks. Herning. Derfor må man fra begge sider vise lidt smidighed med datoerne.

Teatrene er meget glade for denne direkte kontakt med aftagerne — det er dejligt, når man efterhånden lærer hinanden at kende og får mulighed for sammen at opbygge et teatermiljø.

TEATER til halv pris for landets skoler

Billetkøbsordningen for børn og unge åbner store nye muligheder. Læs her hvorledes ordningen virker i praksis.

Fra børneteaterside har der gennem de senere år været fremsat en del kritik af billetkøbsordningen for unge under uddannelse, idet denne rabatform kun tilgodeså de få, der havde mulighed for at tegne abonnement omfattende mindst 3 forskellige forestillinger.

Under børne- og ungdomsteaterudvalgets arbejde er dette spørgsmål atter blevet rejst under henvisning til, at mange børn på grund af abonnementsforpligtelsen var afskåret fra at se teater, bl.a. på

grund af forældres manglende vilje eller evne til at binde børnene til abonnementsrække.

Billetkøbsordningen har således i første række vist sig praktisk gennemførlig i forbindelse med abonnementsforestillinger inden for voksteatret, hvor den har medført en vældig tilslutning af unge — hovedsageligt skoleelever fra 8. skoleår og opefter.

Som en konsekvens af dette har Ministeriet for kulturelle anliggender pr. 6.

juni givet grønt lys for en forsøgsordning i sæson 1972/73, der fortrinsvis omfatter børn og unge under 14 år.

Forsøgsordningen indeholder en dispensation i aftagerbegrebet, idet skolerne gennem medlemskab af en lokal teaterforening kan overtage børnenes abonnementsforpligtelse og således opnå billetkøbsordningens fordele: Billetter/forestillinger til halv pris.

*

Ud fra børne- og ungdomsteaterbrochuren, der indeholder sæsonens teater-tilbud, vælger skolen — lærerrådet, elevrådet, skolenævnet — de forestillinger, man ønsker at se, og foretager hos den lokale teaterforening sin bestilling. Teaterforeningerne koordinerer kommunens/egnens skolars forestillingsvalg, herunder også ønsker om forestillinger på fast teater, hvad der normalt overstiger den enkelte skoles økonomiske formåen.

at være mere motiverede for at betale for forestillinger uden for skoletiden. Det må imidlertid påpeges, at enhver form for betaling vil kunne afskære nogle børn fra at deltage.

*

Hvor der vil blive tale om transportudgifter i forbindelse med forestillinger på fast teater, kan det anbefales, at skolen ansøger kommunen om dækning af denne udgift, der i øvrigt må kunne forhandles med busselskabet. I den forbindelse mindes om de vanskeligheder den daglige skolebuskørsel kan medføre for tilrettelæggelsen af opsøgende forestillinger på grund af de yngste klassers forskudte skolegange.

Det er de færreste skoler, der har budgetteret med udgifter til teater i indeværende finansår, hvorfor mulighederne for en gennemførelse af denne ordning kan forsøges tilvejebragt gennem en kommunal tillægsbevilling. Er den umuligt at gennemføre bør skolen forsøge

EKSEMPLER på abonnementskombinationer og anslåede udgifter:

Skole 1 bestiller:

a. 1 opsøgende klasseværelsesspil for yngste trin max. 50 tilskuere	kr. 400
b. 1 opsøgende forestilling for mellemste trin max. 200 tilskuere	kr. 1.000
c. Billetter til forestilling på stationært teater for yngste trin. Eleverne betaler selv billetter	kr. 0
d. Billetter til forestilling på stationært teater for mellemste og ældste trin	kr. 0
Samlet udgift	kr. 1.400

Abonnementspris

kr. 700

Skole 2 bestiller:

a. 1 opsøgende klasseværelsesspil for yngste trin max 50 tilskuere, 3 opførelser	kr. 1.200
å kr. 400 (flere producenter yder rabat ved flere opførelser)	
b. 1 opsøgende klasseværelsesspil for mellemste trin, max 50 tilskuere, 2 opførelser	kr. 2.000
c. 1 opsøgende forestilling for ældste trin, max 200 tilskuere	kr. 1.500
d. Billetter til forestilling på stationært teater for mellemste og ældste trin	kr. 0
Samlet udgift uden for abonnement	kr. 4.700

Abonnementspris

kr. 2.350

En skole bestiller f.eks. 2 forestillinger til opførelse på skolen (opsøgende forestillinger) og billetter til en forestilling på fast teater med ubegrænset tilskuertal = 3 forestillinger, eller 3 opsøgende forestillinger på skolen, eller

en opsøgende forestilling og billetter til 2 forestillinger på fast teater = 3 forestillinger.

Idet billetkøbsordningen bringes i anvendelse halveres prisen for de opsøgende forestillinger, ligesom børnene kun betaler halvdelen af den budgetterede gennemsnitspris i teatret.

*

Ordningen kræver naturligvis, at kommunen indvilliger i at støtte billetkøbsordningen, men dette problem tager teaterforeningen sig af. Principielt bør skolerne tilstræbe, at forestillingerne i skoletiden er gratis for børn og unge, mens såvel børn som forældre formodes

at løse de økonomiske problemer i samarbejde med skolenævnet, forældreforeningen, elevrådet o.a. Flere steder har teaterforestillinger således dannet optakten til lærer-forældre-elev-møder med positive resultater til følge. Denne form er dog ret krævende af alle parter, idet et sådant møde indeholder muligheden for at børnene i de efterfølgende debatter kan »tromles ned« af de betydeligt mere erfarne og måske fordomsfulde voksne.

*

Yderligere oplysninger vedrørende ordningens organisation og administration samt henvisninger til lokale teaterforeninger kan rekvireres hos Poul Holm Joensen, Danmarks Teaterforeninger, Frederiksborggade 20, 1360 København K., tlf. (01) 15 42 48 eller hos Samarbejdsudvalget for Turneteatervirksomhed, Frederiksborggade 20, 1360 København K., tlf. (01) 12 65 00.

Poul Holm Joensen

Sådan begynder man

I Rønne på Djursland har man startet en børneteaterforening. Her fortæller en af initiativtagerne hvorledes man har grebet det an.

Vi har netop fået en Børneteaterforening i Rønne ... og det venter vi os meget af både store og små.

Men først lidt forhistorie:

Initiativet til at få børneteaterforestillinger i Rønne startede blandt en kreds af forældre til børn i Børnehaven »Vigen«, Rønne. Børnehaveledelsen tog straks ideen op og arrangerede 2 forældre-aftener med børneteater som emne. Man diskuterede om vi overhovedet skulle forsøge at få børneteatervirksomhed i Rønne, og om hvorledes det rent økonomisk kunne lade sig gøre. Der var enighed om at mere end 5 kroner pr. billet, kunne der ikke forlanges. Blandt forældrene var der en positiv interesse, og aftenen mundede ud i at alle tilstedeværende skrev under på en ansøgning til Det kommunale Udvalg i Rønne om ca. 600 kr. i støtte til gennemførelse af 6 forestillinger i 1971 og 1972.

Fem forældre nedsatte sig som en arbejdsgruppe, der skulle varetage de praktiske detaljer ved gennemførelsen af forestillingerne.

Rønne Ungdomsskole stillede gratis lokaler til rådighed — og de viste sig at være særdeles velegnede til formålet.

Kommunen stillede de fornødne midler til vor disposition og vi kunne da invitere Comedievognen til at spille i Rønne. De valgte stykker var, »Bruno og Berthas besynderlige butik« og »Tissemyren Fnys«. Begge disse forestillinger henvender sig til børn i alderen 3 til 8-9 år.

*

Forud for hver »Teaterdag« var gået et stort arbejde med at gøre opmærksom på, at »Comedievognen er i Rønne« Børnehavebørnene fremstillede plakater, som blev hængt op i Rønne og omliggende

byer. Arbejdsgruppens medlemmer besøgte skolerne i kommunen og fortalte om forestillingen og i fællesskab med de yngste elever hængtes plakaterne op på skolerne. Forestillingerne blev naturligvis annonceret i de lokale aviser. Det var meget vigtigt for os, at alle i hele kommunen fik at vide, hvad der skulle foregå, også den voksne del af indbyggerne, idet en del børn kun kunne komme med, hvis en voksen ville køre dem.

*

Det viste sig, at der var stor interesse for børneteater — der var fuldt hus til alle 6 opførelser. Og børnene morede sig og det gjorde de voksne så sandelig også! De valgte forestillinger lægger op til, at børnene skal deltage, der blev stillet

spørgsmål til dem, som prompte blev besvaret, de opfordredes til at kalde på f.eks. Bruno (der skulle ikke megen opfordring til), og der blev sunget for og med børnene. Både under og efter forestillingerne gav børnene deres meninger til kende, og når og hvis det var muligt tog skuespillerne kommentarerne til efterretning, og deri mener jeg der ligger noget meget væsentligt. Igennem film og teater i TV er børnene blevet vant til at være passive tilskuere uden indvirkning på det der foregår, nu kunne de være med og det blev sjovt på en ny måde. Misforstå mig nu ikke, jeg mener stadigvæk at der skal være film og teater i TV for børn, men der skal også være mulighed for børneteatervirksomhed for mange børn, flere end nu og spredt ud over hele landet.

Det er nemlig også et væsentligt punkt, at få teatret ud til børnene. Nu vil jeg nødig diskriminere de ikke turnerende børneteatre; men for os var det af stor betydning, at teatret kom til os. Børnene var friske og veloplagte og ikke trykkede af nye og uvante omgivelser eller trætte af 3/4 times bustur.

*

Spørgsmålet rejser sig nu, hvorfor spille teater for børn? Ja, i og med at vi nu har etableret en teaterforening, som i de kommende par sæsoner vil spille teater, der primært henvender sig til børnene i 3 til 12 årsalderen, så har vi voksne jo klart taget stilling for børneteatervirksomhed.

Som voksen kan man hurtigt opremse en hel række gode argumenter for at spille teater for børn, børnenes begrebverden udvides, de trænes til abstrakt tankegang, osv. osv. men da jeg spurgte min 7-årige, om hun syntes at der skulle spilles teater for børn svarede hun undrende: »Selvfølgelig, det er jo det sjoveste i verden«. Og det er vel argument i sig selv.

Alakazam Trylleteater

Vestergade 13
5540 Ullerslev
Telefon: (09) 351510

I denne sæson turneres med to forestillinger til skoler, børnebiblioteker, børnehaver samt andre interesserede børneinstitutioner. Over 100.000 tilskuere har indtil nu glædet sig over Henri og Anns evner til at kommunikere med børn. Med de enkleste rekvisitter og en personlig udstråling skaber de festlige og børnerigtige forestillinger, der kan fungere under alle forhold.

Alakazam Trylleteater henvender sig til børn i alderen 3-12 år.

*

Artibus

Telefon: (07) 12 44 70
eller (07) 46 83 14

Artibus er latin og betyder »for de skønne kunsters skyld«. Men det er også en børneteaterbus. Den har hjemsted i Herning, men er for det meste på farten rundt i Danmark. Når den standser, er det for at »opsluge« en gruppe børn, der inde i bussen ser på dukketeater og også lidt på dem, der laver dukketeatret. Der kan kun være 50 børn i bussen, men det er også nok. Vi skulle gerne kunne snakke sammen.

Den brogede kulørte bus har forstyrtet trafikroen på vore landeveje i et par år, og den har vakt megen morskab på automobilværkstederne. Men den kører endnu, og bliver forhåbentlig ved med det.

Morten Danckert

*

Banden

Spillehuset,
Vester Fælledvej 7 o.g.
1750 København V
Telefon: (01) 216170

Banden er en kollektivt ledet teatergruppe, der spiller hvor folk er, uden scene og uden dekorationer. Vi søger at lave et miljøteater ved at lade teatret opsøge publikum og ikke omvendt. Vore forestillinger tager aktuelle samfundsproblemer op, og giver hermed grundlag til diskussion med publikum og efterlader emner til videre debat.

Bandens målsætning er at give alle — uanset økonomisk evne — mulighed for at opleve teater.

For sæsonen 72/73 har vi fra Kulturministeriet fået et driftstilskud på kr. 125.000 beregnet til børneteater. Dette beløb sætter os i stand til at producere to nye børneforestillinger, samtidig med at det betyder, at vi fortsat vil være i stand til at holde vore priser på et rimeligt niveau.

I den kommende sæson, hvor over halvdelen af vore forestillinger er for børn under 14 år, vil vi for disse alderstrin beskæftige os med vold, evnesvage børn, konfrontationer mellem voksen- og børneverden og endelig seksualundervisning.

Banden

*

Comedie Vognen

Englandsvej 58,3
2300 København S
Telefon: (01) 556481

Ideen med Comedievognen er at spille teater for børn overalt i landet — hvor som helst og når som helst.

Der henvises til artiklen på side 10

Det Danske Teater

Nørre Farimagsgade 11
1364 København K.
Telefon: (01-54) Mi 1742 & 1949

Det Danske Teater startede med opfølgende skoleteater i efteråret 1970. Indtil nu er der opført fire forestillinger, Martha Vestin og Tom Lagerborgs »Udenfor«, Allan Rune Petterssens »Blå Mærker«, Fickteaterns »Ansigt til Ansigt« og Ulla Dahlerups »Bare jeg var som de andre«.

Det Danske Teaters idé bag den opfølgende skoleteateraktivitet er at kunne tilbyde skolerne landet over en mindre teateropførelse, som kan indpasses i skolens hverdag og virke som et både pædagogisk og kunstnerisk supplement til de teater tilbud, der gives på de egentlige teatre.

Det Danske Teater lægger vægt på, at eleverne uden hensyn til social baggrund skal kunne møde en teaterudfoldelse i deres eget miljø — og dermed medvirke til at præge fremtidens teater ved en mere umiddelbar kommunikation med de optrædende og publikum end ved faste store scene forestillinger.

*

Eventyrteatret

Langesvej 10
3400 Hillerød
Telefon: (03) 26 26 71

Eventyrteatret i Hillerød har eksisteret siden 1968 og er både stationært og opfølgende teater. Teatret har spillet forestillinger som *Lille Claus og Store Claus*, *Klods-Hans*, *Hvad Fatter gør er altid det rigtige*, *Den standhaftige Tinsoldat* og *Nøddebo Præstegaard*. Flere af forestillingerne er også blevet spillet på engelsk og tysk. Rollerne spilles af børn og unge.

*

Fabula Teatret

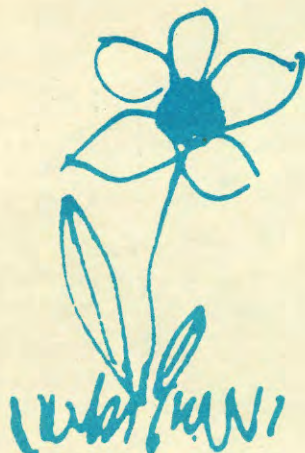
Øster Søgade 106
2100 København Ø
Telefon: (01) 26 10 46

Fabula Teatrets mål er at skabe et moderne underholdende mime- og danse-repertoire på et kunstnerisk plan underbygget af musik, lyd, lys og dias.

Der vises ikke megen mime i Danmark og vi vil gerne udbrede kendskabet til moderne mime, som er en selvstændig kunstart, skabt af Etienne Decroux og ført ud i verden ved bl.a. så fine kunstnere som Jean Louis Barrault og Marcel Marceau. I Fabula Teatret arbejder vi også efter det franske mime corporel system, hvor kroppen udtrykker alt, og hvor man kan spille med imaginære ting, så de opleves af tilskuerne.

Før vore børneforestillinger er der en kort demonstration af, hvad mime er, og her spilles der direkte med børnene på tilskuerpladsen. I forestillingen medvirker både voksne og børn, og erfaringen viser, at de små tilskuere med lethed opfatter de mimiske forløb, og at de lever fuldstændigt og højrodet med i historien.

Birthe Olrik

HER ER

Børneteateravisen præsenterer her 22 børneteatre. Her oplysninger om adresse og telefonnumre og for hvert af teatrene en orientering om deres arbejde og målsætning.

Filuren

Bodil Lindorffs Børneteater
Vestergade 3
8000 Århus C
Telefon: (06) 12 56 23

I sæsonen 1971/72 har Filuren spillet 262 forestillinger for ialt 24.819 børn og voksne. Af de 261 forestillinger har 171 været stationære i Filurens faste lokale i Århus, mens 90 forestillinger har været opfølgende — på skoler, biblioteker, i børnehaver, fritidsklubber og i foreninger af enhver art.

Der har været syv produktioner: *Supernuser*, *Albert*, *Pipperne*, *Jul i Filuren*, *Jorden rundt i 46 1/2 minut*, *Hold om mig* — og *Alfredo*, *Bobo* og *mig*.

I forestillingerne medvirker såvel skuespillere som dukker og børn fra Filurens teaterskole.

*

Fiolteatret

Halmtorvet 9
1700 København K
Telefon: (01-83) Ve 60

I disse år er der stærke brydninger i alle teaterkredse og meget af det teaterarbejde, som traditionelt er blevet lavet, har skuespillere, instruktører og andre taget op til kritisk vurdering — Hvad er det vi gør? Hvorfor gør vi det? Hvad burde vi gøre, og hvordan burde vi gøre det?

Når man beskæftiger sig på denne måde med problemerne omkring teateraktivitet, føres man let ud i en trang til at eksperimentere på andre områder end dem, der egentlig forventes.

Derfor startede Fiolteatret for fire år siden sin børneteateraktivitet. Det, som var så lidt i starten, optager efterhånden meget plads i vort arbejde, fordi det har vist sig, at alle har fundet det både sjovt og lærerigt at spille teater for børn.

Vi bestræber os i vore valg af repertoire på meget nøje at definere, hvilke aldersgrupper den enkelte forestilling henvender sig til, og hvad man vil fortælle med netop denne forestilling. Men da problemerne omkring det at spille børneteater er mange og store, vil det være svært her at sige noget endegyldigt om, hvad vi er nået frem til. Så meget kan dog siges: Børn og unge skal betragtes som et ligeså seriøst publikum som et voksent publikum. Derfor må der arbejdes intenst i selve skabelsesprocessen, og man må spille stykker — alt efter de forskellige alderstrin — der på en underholdende måde sætter publikum i gang med at tænke og med kritisk at vurdere de påvirkninger, det er udsat for.

Men farver skal der til, musik og sang — måske gøgl, måske tragedie ... for teater, der ikke kan forveksles med undervisning eller andet, må det frem for alt være.

Arne Skovhus

Ishøj Teater

Georgs Vænge 11
2630 Tåstrup
Telefon: (01) 99 14 98

Ishøj Teater har i de sidste fire sæsoner spillet børneteaterforestillinger som stationært teater i Ishøj, ca. 20 km fra København. Før den tid lejede teatret sig ind på københavnske scener: Allé-scenen, Comediehuset, Vesterbros Ungdomsgård, i fire sæsoner.

Hidtil har teatret spillet for børn i 3-10 årsalderen fra børnehaver og skoler. Stykkerne er skrevet af Jytte Lyngbirk, og de medvirkende er dels professionelle skuespillere, dels pædagoger.

I de sidste fire sæsoner har teatret haft 25.000 tilskuere til ca. 400 forestillinger pr. sæson. Teatret står overfor at indvie et nyopført børneteater i Ishøj Kommune og vil fremover kunne spille for 50.000 tilskuere, her imellem også ældre grupper.

Jytte & Tonny Lyngbirk

*

John Sørensens Børneteater

Nørre Vold 23
1358 København K.
Telefon: (01-54) MI 25 73

Det er de store forestillinger, der skal spilles på en rigtig scene med rigtig skuespillere, som John Sørensens Børneteater præsenterer. Den kommende sæson byder på en dramatisering af eventyr fra Grimm og H.C. Andersen, skabt af den engelske børneteatermand Brian Way.

Som altid foregår Brian Ways komedie både på scenen og i salen, således at børnene deltager aktivt i forestillingen.

*

Jytte Abildstrøms Teater

Strandhøjsvej 25A
2920 Charlottenlund
Telefon: (01-66) OR 88 54

For syv år siden sagde jeg til mig selv: nu begynder jeg at lave dukketeater. Og kun jeg selv troede på den idé. Da andre — både børn, voksne og medarbejdere, pædagoger, mødre, fædre, i det hele taget mennesker fra alle fag og kanter af landet — nu også tror, at det er noget for dem, så fortsætter vi med brask og bram.

Målsætningen er ikke til at udtale — men hvem tør vel nu og her sige, at vi ikke har alt åbent for at lave nutidigt teater. Kort sagt teater for mennesker i 1972 og 1973.

Hver gang en premiere nærmer sig, dukker vi op og fortæller om hvad vi nu laver, og indtil holder vi Dem i spænding med hvad den opsnusende teateraktivitet nu er i gang med.

Vi blander dukker med comedianter ... så kan man vente sig hvad som helst ...

Jytte Abildstrøm

R VI —!

Om teatrene forestillinger i den kommende sæson oplyser repertoirebrochuren »Børne- og ungdomsteater 1972-73« — se artiklen side 3 »Hvad skal vi spille«.

Det lille Teater

Lavendelstræde 7
1462 København K
Telefon: (01) 12 27 13

Teatret er stiftet i 1966 som et teater for børn i børnehavealderen. Der er 80 pladser i salen.

Teatret har i de forløbne seks år spillet 38 forskellige forestillinger, heraf har 11 været udenlandske gæstespil. I alt har der været spillet for ca. 110.000 børn.

Teatret arbejder uden abonnementsordning og orienterer løbende børneinstitutionerne om teatrets forestillinger gennem udsendelse af plakater.

Teatrets belægning har i de forløbne seks år været langsomt stigende fra 60% i den første sæson til 100%, som den har været i sæsonen 1971/72.

Næste sæson begynder 1. september 1972.

(Se desuden artiklen på side 2)

*

Marionetteatret i Kongens Have

v. pavillonen Kronprinsessegade 21
Postadresse: Kompagnistræde 23
1208 København K
Telefon (01) 11 43 51

Marionetteatret i Kongens Have spiller i sommermånederne. Der er forestilling hver dag kl. 14 (mandag lukket) — og der er gratis adgang.

Forestillingerne varer ca. en halv time, og der er premiere på et nyt stykke den 1. juni, 1. juli og 1. august.

Teatret ligger i en af de gamle fredede pavilloner ud mod Kronprinsessegade (nr. 21). Publikum sidder i selve haven, hvor der er ca. 200 siddepladser (på bænke) og et uendeligt antal ståpladser (eller liggepladser) i græsset.

Sidste år blev teatret besøgt af ca. 20.000. Publikum er alle slags: Børn (også i barnevogne), unge, gamle, hunde, katte — og aber.

Teatret spiller også i regnvej — der deles paraplyer ud, endnu i begrænset omfang, vi samler stadig på brugte paraplyer.

Selvfolgelig har teatret et stampublikum. Kvarterets børn. Nogle af dem ser den samme forestilling alle de 26 gange den spiller — samt følger alle prøver, som jo nødvendigvis også foregår for åbent tæppe. Også ældre mennesker er blandt stampublikummet. Men ellers kommer de fra hele København og omegn.

Birte Norst

Nelli-Belli-Teatret

Gadevang 14B
2800 Lyngby
Telefon: (01) 87 18 35

Nelli-Belli-Teatret henvender sig til børn i alderen 4-9 år. Forestillingerne er opbygget som eventyrets verden: alt kan ske, og mennesker og dyr taler samme sprog.

Der er et fast handlingsforløb i stykkerne, men dukkerne henvender sig til børnene, der kan komme med deres kommentarer undervejs og samtidig give udtryk for deres følelsesmæssige reaktioner overfor det der sker i stykket.

Vi anvender mange former for dukker: marionetdukker, handske-, stang-, og kæmpedukker. Undertiden er dukkerne levende mennesker med masker.

Jacqueline Buch

*

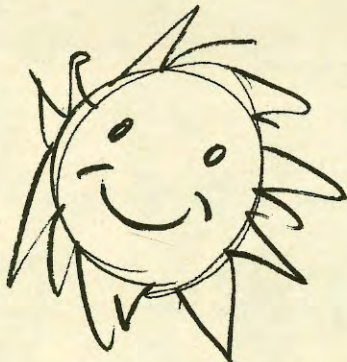
Ray Nusslein's Børneteater

Blegdamsvej 22
2200 København N
Telefon: (01) 39 39 40
(bedst onsdag 19-22)

Når piloten i »Den lille Prins« skal tegne et lam til barnet, begynder han med at tegne et rigtigt lam, hvorpå barnet svarer, at sådan ser hans lam ikke ud. Heller ikke næste forsøg lykkes. Først da han tegner en lille kasse med lufthuller i, siger barnet: sådan ser mit lam ud, det sidder i en kasse.

— Vi vil gerne prøve at lave et sådant teater. Et teater, hvor scenen, teknikken, dukkerne og emnerne er kasser, hvor der kan være alt muligt i. Mere legen og snakken sammen end en færdig oplevelse. Hvor vi kan opleve, at alle ting omkring os kan være andet og mere end de umiddelbart ser ud til. Og helst med et indhold, der kan engagere. Et spil med ting — helst for børnehavebørn.

Ray Nusslein

Teatergruppen Rimfaxe

Spillehuset
Vester Fælledvej 7
1750 København V
Telefon: (01) 21 61 70

Rimfaxe er blevet reorganiseret adskillige gange i den tid vi har eksisteret. For øjeblikket består gruppen af Susse, Preben og Ingrid, og vi skal her prøve at give en kortfattet redegørelse for vores målsætning med hensyn til børneteater.

Vi finder det lidt farligt at fixere sig på en fast målsætning, da vi ikke synes at en sådan, eller en ideologi, har nogen værdi i sig selv. Det vi gerne vil med at lave teater i det hele taget — både for børn og andre mennesker — er at kommunikere. At formidle vore indtryk, oplevelser og analyser af problemer i samfundet. Særlig vigtigt forekommer det os at medvirke til at bevidstgøre børn om de mekanismer det styrer samfundet. Det er oprørende at se hvorledes børn bliver »presset ned i skoene« og lullet ind i en falsk tryghedsfornemmelse, som en stor del af børnelitteraturen, børneteater, fjernsyn og andre medieformer gør det.

Vore teaterarbejder imødekommer ikke alene bearbejdelsen af konflikter i samfundet ved hjælp af dramatiske virkemidler, men også tilskuernes behov for at mere sig og opleve spændende ting.

Rimfaxe

*

Ry Teater

Havnebyen,
4583 Sjællands Odde
Telefon: (03) 42 62 56
eller (01-28) BY 41 20

Ry Teater spiller i en nyindrettet teaterbygning i Havnebyen på Sjællands Odde.

I perioden fra november til marts er der desuden mulighed for turné.

I sæsonen 1972/73 spilles to børneforestillinger: »Den mekaniske dukkes forvandling« — et tryllestykke med sort teater, vekslede med mimiske sketches, forbundet af en børnesang, der synges sammen med børnene. »Den flyvende dreng« er bygget over samme model som »Den mekaniske dukkes forvandling«, dog således, at der bliver tale om tableau'er med forskellige miljøbeskrivelser. Ingen af stykkerne har noget pædagogisk sigte, uden en udfordring til børnenes fantasi.

*

Svalegangen

Rosengade 11
8000 Århus C
Telefon: (06) 12 13 15

Svalegangen er egentlig et »voksen-teater«. Men udover at spille forestillinger hjemme på teatret, rejser vi ud og spiller teater for børn og unge på skoler og institutioner.

På begge fronter er målet det samme: At lave underholdende teater om dig og mig og om den verden, vi lever i.

Vi producerer opføgende forestillinger for de 10-13 årige og for de ældste klassetrin fra 14 år og opefter.

Forestillingerne tilrettelægges, så de kan spilles under primitive forhold, i en gymnastiksal eller lignende.

Team Teatret

Jyllandsgade
7400 Herning
Telefon: (07) 12 56 90

Team Teatret er ikke et decideret børneteater, men vi producerer hvert år en eller to børne-ungdomsforestillinger. Disse forestillinger spilles fortrinsvis på skolerne i Herning Kommune, hvor eleverne ser forestillingerne gratis, idet Herning Kommune og den lokale teaterforening betaler gildet.

Desuden turnerer vi over hele landet med disse forestillinger.

*

Ungdommens Teater

Frederiksberg Allé 57
1820 København V
Telefon: (01) 21 06 21

Ungdommens Teaters Børneteater har nu eksisteret i et par sæsoner, hvor vi har produceret forestillinger som »Pinocchio«, »Tornrose« og »De fortryllede Støvler«.

Næste sæson kommer vi i land og rige rundt med »Vejviseren« og »Radiserne«, den første baseret på børn fra 7 til 11 år, den sidste på unge fra 12 år og opefter. Vi vil gerne med vort børneteater forsøge at lave engageret »rigtigt« teater, altså forestillinger med kostumer, lys, lyd — og alle de trylleries, som teatret råder over, samtidig med, at skuespillerne kommer i direkte kontakt med børnene og får børnenes hjælp til at få »historien til at gå, som den skal«.

Derfor er vort børneteater baseret på den berømte engelske børneteatermand Brian Ways enestående erfaringer, som er anerkendt af pædagoger i hele den vestlige verden. Vore skuespillere bliver specielt trænet af Brian Way i denne vanskelige teknik.

Vore forestillinger kan ikke opføres i klasseværelser, men kræver rigtige teatersale, men vi kan så til gengæld give børnene en rigtig teaterforestilling, som de sent vil glemme.

*

ZANGENBERG'S TRUP

Administration: Jørgen Jørgensen
Dragebakken 268
5250 Fruens Bøge
Telefon: (09) 17 11 74
Artistisk ansvar: Jan Zangenberg
Sjælsmark, 2970 Hørsholm
Telefon: (03) 27 35 10

Vi elsker teater for børn, fordi vi kan li' ungerne og hos dem har et publikum fra alle lag, uden forudfattede meninger om, hvad teater bør være. Vi er selv barnlige og tror på nutidige eventyr med humor og fantasi, gøgl og fabel.

Vi spiller opføgende teater for at nå ud til alle. Vi spiller på gulvet for at komme tæt på, med dekorationen i ryggen og børnene på tre sider omkring os (vi spiller allevegne, osse i små rum). Vi trænger til børnenes gode latter og til at more os sammen med dem. Vi må ha' nær kontakt med ungerne, og praler af, at vi får det! Vi spiller hvert år for henved 40.000 børn.

Vores trup er ældgammelt teater, for så vidt vi synes, teater bør spilles af rigtige skuespillere. Stykkerne er aller mest for de 5 til 11-årige, men gerne sammen med forældre osv. — Vi har en husdigter, men stykkerne blir til med skuespillernes hjælp. Vi er da påvirket af folk som Dario Fo og Tati, men arbejder i vores egen stil. I dén er improvisation en selvfølge: vi elsker at få besøg af børnene på scenen, hvis de selv har lyst. Der er masser at hjælpe med til. — Men vi prøver ikke at påvirke børnenes mening (om f. ex. samfundsforhold) med vores egen. Vi tror på teatrets fortryllelse.

P.S.: Vi ville gerne spilla gratis, men skal leve af det. Vores pris er lavest mulig.

ZANGENBERG'S TrUP

BØRNE- TEATER OG LOVGIVNING

I den nuværende Teaterlov har børneteateret en ret beskeden plads både i teksten og i den økonomiske fordeling. Kun 2,1% af de samlede offentlige midler til teater går i dette land til børneteater.

Det er naturligvis uanstændigt og diskriminerende — for såvel børnene som for teatret.

Derfor arbejdes der meget ihærdigt på flere planer for at råde bod på denne urimelige tilstand:

Flere og flere kommuner, skoler, børnehaver og socialpædagogiske institutioner arrangerer børneteater og prøver at rejse de nødvendige midler, så det enten bliver gratis for børnene — hvilket virker socialt mest retfærdigt — eller næsten gratis.

Flere og flere teaterarbejdere og teatre tager børneteater op med ihærdighed og kærlighed. Der er spirende og pulserende børneteaterliv.

På centralt plan gør Børneteater-sammenslutningen, Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, Teaterrådet og Kulturministeriet også et stort arbejde for at forbedre tilstanden.

I den forbindelse er noget af det mest bemærkelsesværdige et arbejde, som har stået på ca. et år, og som netop er afsluttet med udgivelse af en betænkning. Kulturministeriet nedsatte sidste år et udvalg om børne- og ungdomsteater, og det anbefaler, at mindst 18% af de samlede offentlige midler — fraset tilskud til opera og ballet på Det kgl. Teater — til teater anvendes til børneteater. Disse 18% svarer til aldersgruppen 13-14 års andel af den samlede befolkning. Ligeledes anbefaler udvalget meget kraftigt, at amter og kommuner selv tager initiativ til oprettelse af lokale børneteatre. Betænkningen gennemgår i det hele taget børneteaterets situation: økonomien, organisationen, formidlingen, uddannelsen, forskningen, de faglige og kunstneriske problemer — og anviser konkrete løsningsforslag.

Parallelt hermed har et udvalg nedsat af teaterrådet beskæftiget sig med en gennemgribende ændring af selve teaterloven. Og i dettes forslag til en ny teaterlov er børneteateret blevet placeret fuldstændig på lige fod med anden teatervirksomhed, hvad angår lønninger, priser,

tilskudsmuligheder, organisation, uddannelse, etc. Det er endog i erkendelse af de ringe indtægtsmuligheder for børneteater foreslået, at specielt børneteater og eksperimenterende teater skal kunne opnå op til 90% dækning af de direkte udgifter.

Alt i alt betyder de to udvalgs arbejde en radikal nytænkning i forhold til al hidtidig praksis. Børneteateret har med dette arbejde fået en meget stor mulighed for at få sin rimelige og naturlige plads i teatermønsteret, hvis vel at mærke principperne og forslagene føres ud i livet og gøres til praktisk politik. Politikerne og kulturministeren har i hvert fald fået al den saglige og idémæssige ballast, som for øjeblikket kan opdrives. Og ikke at forglemme en enig børneteaterverden bag sig.

Det er nu op til dem — og dermed altså også hele befolkningen — at gøre alt dette til lov.

Indbefattet de nødvendige midler.

Niels Andersen

REPERTOIRE- NYT:

I hvert nummer af Børneteateravisen vil vi i denne rubrik præsentere nyt om teatrenes repertoire — som supplement til den årlige repertoirebrochure.

Om børne- teater

Børneteateret er først og fremmest en måde at være sammen på. Det er opstået på grund af et behov for at være sammen — og det lever på grund af dette behov.

Børn kræver at få lov at bruge sanserne, øjnene, ørerne, huden, nerverne. De vil røres, være glade og kede af det, ja endog bange. De vil ikke som de voksne lade sig nøje med at blive underholdt.

Derfor er det nødvendigt at indstille sig på børnepublikummet som det publikum, det er, uden diskriminering, uden nedvurdering. Vi skal turde give dem spørgsmål uden at lægge dem vore svar som voksne »i munden«. Vi skal blot tilbyde dem en oplevelse uden at forfalde til at manipulere med dem.

Dette kræver stor årvågenhed af de voksne, som beskæftiger sig med børneteater, og derfor handler børneteateret ikke så meget om teater, som det handler om det at lave teater. Det er børnene, som er udfordringen. Det er dem, der har lært os at lægge større vægt på intentionen og bevægelsen i arbejdet end på et færdigt stykke teaterkunst.

Af samme grund angribes børneteateret ofte for manglende professionalisme. Teaterkunst eller ikke teaterkunst, kvalitet eller ikke kvalitet. Det er børnenes teater, og børnene har krav på, sagt med et teatermæssigt udtryk, »at være i situationen«.

Vibeke Gårdmand

Opsøgende teatre: Teatergruppen Rimfaxe

TEATERGRUPPEN RIMFAXE har følgende forestillinger på repertoire i den kommende sæson:

KRUDTTØNDEN

Et episodespil over emnerne vold, aggressioner og krig.
Vi behandler bl.a.
hvorfor slås man
hvorfor slås bror mod bror
hvorfor laver man kanoner
hvorfor bliver vi soldater
hvor ...

Spillet varer i en kort udgave ca. 45 min. og en længere 60 min. Publikum bliver under spillet draget aktivt med i problemerne.
Pris: 500 — 1.000 kr.

AFRIKA

Med udgangspunkt i *Historiebogen* fra Demos skildrer vi udviklingen i Afrika fra slavehandelen over kolonialismen frem til vore dages mere udviklede udbytningsmetoder.
Forestillingen varer ca. 45 min. og koster kr. 800.

Vi planlægger desuden et spil om kønsroller. Premiere omkring nytår.

*

Harald Jørgensen Tourneen

præsenterer årets klassikerforestilling

SPAREKASSEN

af Henrik Hertz
Scenesættelse: Preben Østerfelt
Scenografi: Søren Frandsen,
Det kongelige Teater
Kostumer: Esther Dreyer
Medvirkende: Else-Marie, Cleo,
Gotha Andersen, Ruddy Nyegaard
Alice Sterup-Hansen, Suzanne Heinrich,
Ernst Meyer, Verner Tholsgård,
Harald Jørgensen m.fl.

SPAREKASSEN eller NÅR ENDEN ER GOD, ER ALTING GODT, opført første gang d. 26/5 1836 på Det kgl. Teater, er et familiestykke, som spillet i de skønne kostumer fra dengang vil give et historisk tidsbillede og være en fryd for øjet, men problemerne i stykket er de samme som for en familie i dag: økonomiske bekymringer, hensynet til børnene og deres fremtid, den store lidenskab Klasselotteriet, (det var før bankospillene!) den vidtløftige plejesøn, penge og prestige.

SPAREKASSEN er en let og lys vaudevillekomedie med muntre og sødt rørende situationer, men også med spændende og dramatiske højdepunkter. Situationer, som Hertz har forstået at skildre med dramatisk effekt, en mundrap dialog og

komiske optrin, som formår at holde også et nutidigt publikum i ånde.

SPAREKASSEN er en komedie om og for almindelige mennesker, en komedie, som ikke henter sit stof fra Himmel, Helvede eller profeterne, men som giver et muntert billede af nogle af de karakterbrist, vi alle er behæftet med. En komedie, som vil kunne ses af alle, fra skolebørn til folkepensionister.

Vi fortsætter samarbejdet med den unge, talentfulde instruktør Preben Østerfelt, idet vi tror, at han med sin begejstring for »rigtigt« teater og sin stilsikre sans for tradition også vil kunne tilføre stykket en helt personlig nutidig opfattelse.

Her er således ikke blot tale om en dansk vaudeville, hvis ry er uomtvisteligt, men også om en helt original rolleliste, som i sig selv vil vække interesse. Og originalt må det siges at være med Gotha Andersen og Cleo som købmandsparret, der vinder den store gevinst, og Else Marie som Madam Rust.

Kedeligt bliver det med garanti ikke! Henvendelse om køb af forestillingen til:

Harald Jørgensen Tourneen, Hildursgade 13, 2100 København Ø.
Tlf: (01) 29 02 26

*

Faste teatre DET LILLE TEATER

i Lavendelstræde i København har fire forestillinger på programmet i den kommende sæson, der begynder den 1. september.

1. forestilling af Torben Jetsmark i samarbejde med Henning Nielsen, Birgitte Livbjerg og Maria Stenz. Musik: Lasse Lunderskov.
2. forestilling af Staffan Westerberg i samarbejde med Maria Stenz. Musik: Lasse Dahlberg.
3. forestilling af Birgitte Livbjerg. Tekst: Knud Holst.
4. forestilling af Ib Spang Olsen i samarbejde med Annegrethe Nissen og Maria Stenz.

Den grønne betænkning

Betænkning vedrørende Børne- og Ungdomsteater.

På foranledning af Dansk Skolescenes frivillige likvidation og Folketingets udvalgsbehandling af forslag til lov om teatervirksomhed 1970 nedsattes den 15. oktober 1970 et udvalg vedrørende børne- og ungdomsteater. Udvalgets opgave bestod i at undersøge børne- og ungdomsteatrets forhold og stille forslag om dets fremtidige struktur, formidling og finansiering, samt udtale sig om uddannelse af såvel skuespillere som forfattere m.fl.

Efter halvandet års arbejde har udvalget i april måned 1972 udsendt betænkning nr. 637 - »Betænkning vedrørende Børne- og Ungdomsteater« som kan købes i boghandelen eller rekvireres hos Statens Trykningskontor for kr. 3,45 incl. moms.

Efter en kort gennemgang af den nugældende ordning for børneteatre med hensyn til støtteprincipper og bevillinger i Danmark, Norge og Sverige beskæftiger betænkningen sig med formidlingen af børne- og ungdomsteater. Denne foreslås opdelt i en landsdækkende formidlende og informativ virksomhed varetaget af Samarbejdsudvalget for Turneteatervirksomhed, og en lokal formidling varetaget af primærkommunernes kulturelle udvalg, eller med visse forbehold af den lokale teaterforening.

En særstilling i formidlingen indtager biblioteker, der har mulighed for at afholde udgifter til kulturelle arrangementer over det normale driftsbudget.

Udvalget har desuden redegjort for sine synspunkter om emner som: anmeldelser af børneteater, mange eller få børneteatre, størrelsen af de enkelte enheder, professionelt børneteater og pædagogisk drama, stationært eller opsøgende teater, honorering af kunstnere, afgrænsning over for voksenteater, den kunstneriske frihed — kvalitetsbegrebet og grupper, kollektiver og demokratiske beslutninger i den enkelte enhed.

Principperne for finansiering er af væsentlig betydning for børne- og ungdomsteatret. Udvalget har fundet det rigtigt at anbefale, at staten dækker udgifterne ved produktion af forestillingerne, idet denne udgift vedrører publikum som helhed, mens omkostningerne ved afviklingen gradvist bør overtages af de enkelte aftagerenheder, f.eks. amter og/eller kommuner. Enkelte medlemmer af udvalget har peget på den skæve fordeling af statskuddene til teaterproduktion, idet tilskuddene til børne- og ungdomsteatret, der henvender sig til ca. 25% af

befolkningen udgør maksimalt 4% af det samlede tilskud. Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om det rimelige i at kræve en abonnementsrække omfattende 3-4 forestillinger som forudsætning for ydelse af tilskud til nedsættelse af billetprisen (jvf. bekendtgørelse af 5. februar 1971 om publikumsorganisationer og billetkøbsordninger for unge under uddannelse), idet man fandt det psykologisk uheldigt at binde børn til en abonnementsrække, ligesom det kunne vise sig vanskeligt at få forældre til at betale for mere end én forestilling. Udvalgets flertal har dog ikke ønsket en ændring af abonnementskravet af frygt for eventuelt uheldige følger, bl.a. risikoen for, at kommunerne ikke skulle være villige til at yde tilskud til så mange forestillinger.

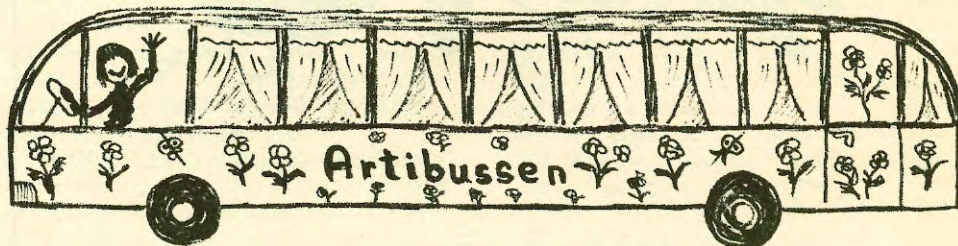
Udvalget har også diskuteret spørgsmålet om gratis teater uden at nå frem til en enig indstilling. Fra tilhængerens side anføres det bl.a., at det er urimeligt, at forældrenes økonomiske evner og vilje skal være bestemmende for, om børnene kommer i teater. Modstanderne fremhæver børns værdinormer som en hindrende faktor.

Udvalget konstaterer, at behovet for forskning inden for børne- og ungdomsteatret er stort og mangesidet. Især er målforskningen påtrængende, bl.a. for at skabe større sikkerhed omkring kvalitetskriterier og et tilstrækkeligt videnskabeligt underbygget grundlag for den videre udvikling. Et tilsvarende behov konstateres i de øvrige nordiske lande, hvorfor man opfordrer til et forskningsmæssigt samarbejde.

Såvel skuespillere — herunder dukkeførere — instruktører, komponister som forfattere, der beskæftiger sig med børne- og ungdomsteater har et meget stort behov for både grund- og videreuddannelse. Derfor har udvalget peget på muligheder i forbindelse med bestående skuespillerskoler og alternative uddannelsessteder byggende på utraditionelle uddannelsesprincipper, og for forfattere har man peget på en uddannelse svarende til den undervisning i »playwriting«, som gennemføres på universiteter i USA og USSR.

Betænkningen bærer præg af mange kompromisser og vil næppe være egnet som grundlag for en revolutionerende fornyelse af børne- og ungdomsteatrets fremtidige struktur, men den indeholder trods alt mange overbevisende synspunkter og anvisninger af værdi for den stadige udvikling mod en rimeligere dækning af det stadigt voksende behov.

phj.

Ideen med Comedievognen er at spille teater for børn over alt i landet. Hvor-somhelst og nårsomhelst, som der står på tryk i ensembles manifest. Ideen er altså ikke primært at skabe et pædagogisk »rigtigt« teater, den går ikke ud på at tilfredsstille en eller anden politisk trang til at påvirke børnene i en bestemt retning, formålet er ikke at danne lilleskoleagtige, frit rytmiske individer af det mindre-årige publikum. Det er ikke noget musiksk trip i den forstand. Skønt osse det. Ideen er at spille teater overalt.

— Er det noget, der adskiller jer fra andre børneteatre?

— Nej, ikke mere, men vi var de første, der gjorde det. Fiolteatret og Banden gør det samme nu.

— Hvorfor begyndte I på den form for teater, der består i at rejse ud og spille?

— Oprindeligt opstod det i simpel irritation over, at alting foregik i København. Vi startede i februar 1968 som børneteater i Comediehuset i København, og desuden var det Det lille Teater i Lavendelstræde. Da vi havde spillet i Comediehuset i 14 dage, var vi allerede trætte af københavnernet.

En anden ting var, at der heller ikke kom ret mange mennesker i det faste teater, men vi vidste at behovet var der, og at der var masser af børneinstitutioner ude i landet. Siden er der kommet en mere politisk-ideologisk holdning til. Der er noget værdifuldt ved at komme ud til børn i deres eget miljø, ikke? Og at de ikke skal rejse ind for at opleve noget, det kommer de tids nok til. Og der er specielt det fænomen med små børn, at når de kom ind i Comediehuset, så var de mere eller mindre frustrerede. De var ude af deres vante miljø, de skulle gennesammen på pladserne og de skulle sidde stille. Hvis man kommer ud til dem i børnehaverne er de mere afslappede. Ved en traditionel teatertur bliver der ligesom med det samme lagt en afstand. De presses ind i et voksen-forhold til teatret.

Vi mærker det stadig ved jubilæumsforestillinger eller biblioteksarrangementer. Når ungerne i børnehaverne kommer med deres forældre og bedsteforældre, når de er klædt ud i

struktjoler og laksko, så holder de sig gerne meget tæt på dem. Og det er enormt hæmmende for deres udfoldelse. De er opskruede og bliver nemt kede af det. Hvis børnene i samlet flok bringes hen i et teater, går selve teateroplevelsen delvis tabt. De oplever meget mere alle de andre omstændigheder ved det.

Uden at det direkte er fastsat nogen steder, formidler Comedievognen en bestemt teaterholdning med sin praksis. Den opsøgende virksomhed, dette at grupperne kører derud, hvor publikum er, vil i højere eller mindre grad præge børnenes forhold til dette at gå i teatret eller rettene deres oplevelse af teaterinstitutionen. Stykkerne laves hovedsagelig af de mennesker, der spiller dem, og ensemblet er således delt op i seks-otte under-ensembler, som hver især selv afgør hvilke stykker, de vil spille, og hvordan de vil gøre det. Budskabet, hvis der er noget, er altså den lille gruppes budskab, og det går generelt ud på at møde publikum på publikums egne betingelser. Siden kommer andre ting til, bl.a. bevidst

moralsk holdning, og det har været diskuteret gennem længere tid, om vi skulle have en sådan holdning, fordi det er der nogen ønsker, men Comedievognen som sådan har ikke noget bestemt image i den retning. Det vil osse blive vanvittigt prætentivt.

— I starten var det opgaven at få sparket til det tryllebindende teater, det som tryllebandt børn i en eventyrverden, det følte vi var noget forfærdeligt møg. Vi ville prøve at gøre teatret til et led i deres tilværelse.

— Ind imellem tryllebinder vi børnene, men vi piller det meget tit ned igen, for eksempel hvis vi spiller med dukker. Så lader vi børnene komme op bagefter og se, hvordan vi putter hånden ind i dukken.

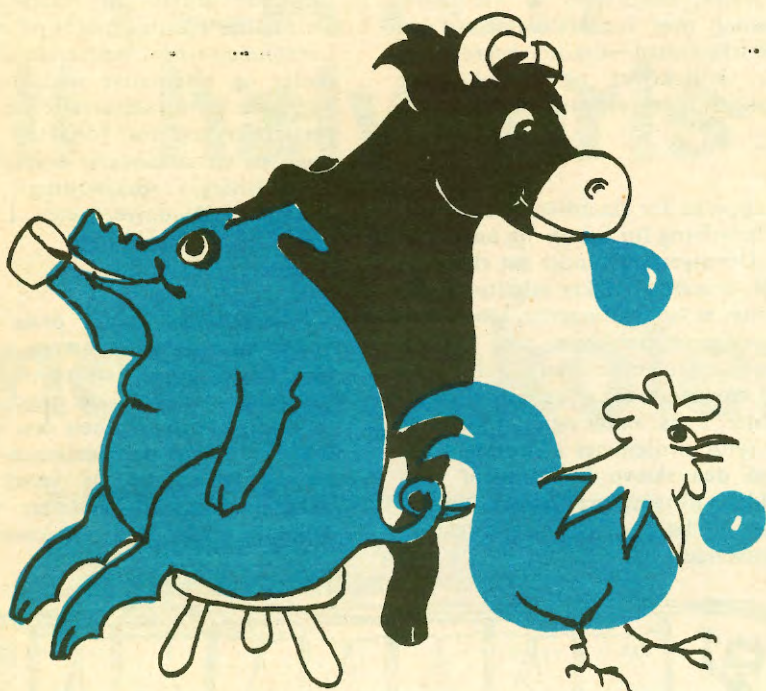
— Hvad er forskellen på at spille for voksne og for børn?

— Der er en oplevelsesforskel hos publikum. Når vi spiller vores ungdomsforestillinger for et voksent publikum, så bliver de pænt siddende på deres stole, osse selv om de keder sig. Børn er et

En montage om Comedievognen

HVORSOMHELST & NÅRSOMHELST

af
Lasse Ellegaard

Bondegården
"Bollode i stalden"

arbejde med at gøre op med en række reaktionære vanebilleder, som præger børns forestillingsverden. Kønsrollerne er en af dem, og ensemblet opdagede efterhånden, at mødre i stykkerne altid var dem med forklædet på. Så lavede man det en tid om til, at det blev fædre, der bandt forklæder indtil man opdagede, at det heller ikke løser nogen problemer. Men ligesom Comedievognen ikke ejer en formuleret politisk målsætning, findes der heller ingen pædagogiske retningslinjer for virksomheden. Man prøver primært at skabe det, der i mangel af mere anvendelige glosser må betegnes som samvær med publikum, og i denne proces er skuespillerne altså mere eller mindre opmærksomme på, at opgaven samtidig går ud på at pille ved cementerede fordomme. Det er meget vanskeligt at forklare.

— Det er dem, der farer ud med forestillingerne, der bestemmer holdningen. Vi har ikke nogen fælles politik, vi kan fyre af. Selve stykkerne tilstræber ikke at være pædagogiske, men det at spille for børnene — selve den praktiske proces — er pædagogisk. Vi har ingen docerende,

langt mere kritisk publikum. Hvis de keder sig, begynder at snakke med hinanden eller interesserer sig for det, der foregår uden for vinduet. Eller de rejser sig simpelt hen op og går. Det vanskelige ved at spille for voksne er, at det er svært at vide, hvordan de reagerer. Og det er en intellektuel udfordring, et spørgsmål om handling og ord, mens det for børn mere er en scenisk udfordring, et spørgsmål om at holde dem fangen af handling og udtryk. I selve optakten er det langt vanskeligere at forme et stykke, fordi det er sværere at forudsæ børn reaktioner. Vi ændrer altid en masse ting i løbet af de første 10 forestillinger, ting stryges og nyt kommer ind. Børn reagerer omgående på tingene, de korrigerer mens det

foregår. Voksne har kun tre reaktionsformer, latter, håndklap eller uro, det er i virkeligheden meget primitivt. Børn, derimod, reagerer tit med tilråb og forslag til handlingen, som optages undervejs i stykket.

— Udvikler børneteater sig ikke nemt til situationsteater, når man bevidst arbejder med publikums spontane reaktioner?

— Man kan godt køre ret langt væk fra stykket, det gælder især børnehaveforestillingerne, som er de mest improviserede, men stykket skal på en eller anden måde hives i land igen, så man følger et bestemt episk forløb. Og mange børn ville blive møgsure, hvis de ikke blev forløst af en forestilling, hvis den ikke sluttede logisk i forhold til udgangspunktet.

— Børn oplever meget »teater« gennem fjernsynsudsendelser, f.eks. Ingrid og Lillebror, legestue, etc. Er det noget I tager i betragtning?

— Nej, det har vi aldrig taget hensyn til. Vi mærker det kun på den måde, at når vi kommer ud i en børnehave spørger børnene, om de nu skal se fjernsyn. Men det er i virkeligheden to vidt forskellige ting for børnene, det er former som ikke

Comedievognen er, som man kan forstå, et kollektivt foretagende. Gruppen består i øjeblikket af 10 skuespillere, en forfatter, en forretningsfører, der tager sig af turneplaner, etc. og to skuespillere har orlov. Desuden er der periodevis tilknyttet instruktører. Der er aldrig over 15 medlemmer af ensemblet, det ødelægger gruppesammenholdet, mener man, men samtidig bevirker det en vis sammenspisthed, som er vanskelig for udenforstående at trænge igennem.

— Vi er meget kede af, hvis folk oplever os som sammenspiste. Og det kan godt være lidt deprimerende, når så mange af vores diskussioner går på muligheder for at udbygge kontakt og samvær med andre mennesker, og når vi så optræder i flok, så er vi fuldstændig sammenlukkede, og hvis der sidder en eller anden, der hænger på hos os, så kan han få lov at sidde.

Man forsøger at komme noget af denne kollektive lukkethed til livs ved samarbejde med andre teatre, bl.a. kursus-samarbejde med Fiolteatret og Odin-teatret i Holstebro. Skuespillerne modtager scenisk undervisning og træning udefra, og kursusrvirkomheden udbygges bestandig.

På opdagelse i kongstjungen

indbyrdes kolliderer. Engang kom vi ud og skulle spille i en børnehave, hvor de kort forinden havde siddet og set et dukkespil på TV. Vi spekulerede netop på, om de arme unger kunne bære så meget teater, men det viste sig at det overhovedet ikke spillede nogen rolle. Fjernsyn og film er et medium, levende teater er noget helt andet. Det er i øvrigt forbløffende, så svært børn har ved at koncentrere sig om fjernsyn, hvor vi har dem i 50 minutter til en time, som i virkeligheden er lang tid. En af grundene er netop, at vi har mulighed for at reagere på tilråb og forslag for børnene, hvorimod de ikke kan sidde og råbe til Lillebror i fjernsynet.

I snæver forstand er Comedievognens virksomhed naturligvis først og fremmest et opgør med den børneteaterform, der gik rabundus med Skole-scenen: Voksen-teatret for børn. Mere generelt er der tale om et led i det teateropgør, der efterhånden har stået på i nogle år, og som føres over en bred front. De alternative teatergrupper er ikke så meget alternative i deres form — forskellen på at spille på Kongens Nytorv og ude i folks miljøer er ikke nødvendigvis kvalitativt forskellig — det alternative teater er i virkeligheden kun alternativt derved, at det får færrest penge i støtte, at det med andre ord har mindre etableret bevågenhed, end det traditionelle teater. Der er i virkeligheden tale om et kommunikations-opgør.

Marionetteatret i Kongens Have

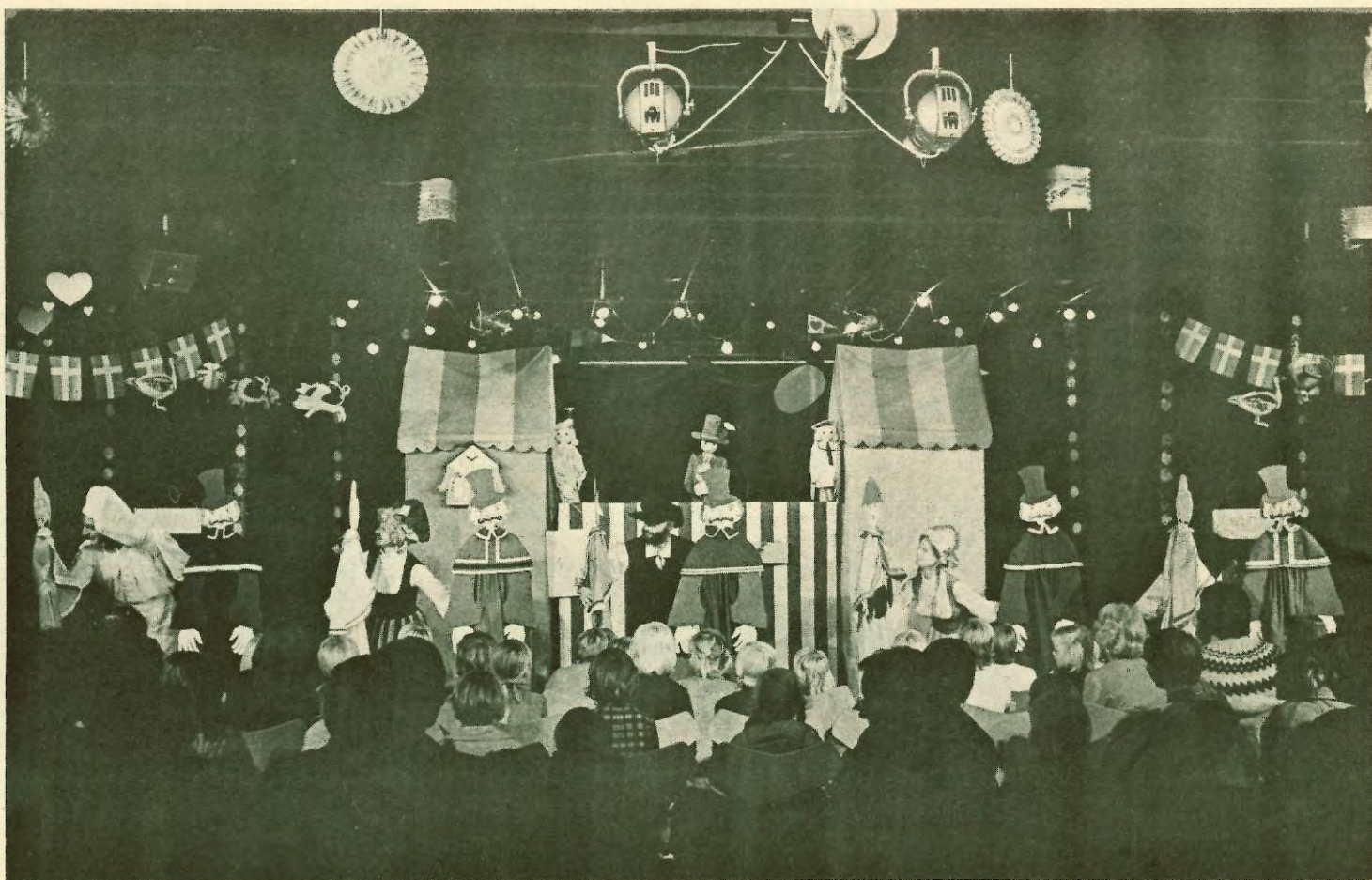
Nelli-Belli-Teatret

Æventyrteatret

Svalegangen

Børneteaterfestival

Femten teatre og grupper spillede i week-enden 6.-7. november 35 forestillinger ved Børneteaterfestivalen 1971 i Herning.

Tidligere har bl.a. teatergrupperne *Banden* og *Comedievognen* ved cavalcade-arrangementer søgt at give en samlet præsentation af deres arbejde, men her i Herning var for første gang stort set samtlige landets børneteatre med i en festival.

Tanken med festivalen var at skabe et miljø, hvor børn kunne opleve teatret i alle dets aspekter — marionetteater, dukkeforestilling, børnekomedie, mime, klassespil, teaterbus, opfølgende skoleforestilling, ungdomsforestilling — og meget andet.

Festivalen var arrangeret af Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, der således straks manifesterede sig i den centrale stilling indenfor børneteaterarbejdet, som var ønsket af kulturministeriets udvalg for børne- og ungdomsteater.

Samarbejdsudvalget havde ved at placere festivalen i Herning klart taget stilling til decentraliserings tanker i dansk teaterliv. At valget faldt på Herning skyldes, at der allerede fandtes et positivt børneteatermiljø, idet Herning Teater står som en af de mest aktive publikumsforeninger i landet med over 150 børneteaterarrangementer i afvigte sæson.

Festivalen fandt sted på Nørregades Skole, som med sine tre gymnastiksale, festsal og en række mindre faglokaler og klasseværelser gav gode og forskelligartede spillemuligheder.

Man havde på forhånd søgt at give en bred orientering om festivalen og bl.a. inviteret alle skoler i området fra Limfjorden til Kongeåen — fra Vesterhavet til Kattégat. Besøget de to dage blev da også det maximale af hvad Nørregades Skole kunne rumme — om lørdagen nærmest lidt mere! — men hastigt arrangerede ekstraforestillinger gav plads for alle fremmødte. I alt deltog vel omkring

3.000 tilskuere — foruden børnene repræsentanter fra alle dele af teaterlivet, teaterrådet, kulturelle udvalg, skoler, biblioteker m.v.

1972 i Nykøbing/Falster

Det lykkelige forløb af Herning-Festivalen gjorde det klart, at Børneteaterfestivalen måtte være en årligt tilbagevendende begivenhed, og Samarbejdsudvalget tog straks fat på såvel de principielle diskussioner om festivalens indhold og form som den praktiske tilrettelæggelse.

Festivalen 1972 vil finde sted i Nykøbing F-Hallen i week-enden 4.-5. november. De kommunale myndigheder har stillet de nødvendige 12.000 kroner til rådighed, som det vil koste at leje hallen, mens Samarbejdsudvalget dækker de øvrige udgifter til transport og ophold for de medvirkende — som principielt alle optræder gratis.

Arrangementet finder sted i nært samarbejde med den lokale teaterforening, skolevæsen og børnehaveseminarium. Selv den store hal vil blive omdannet til et stort »legeland«, mens der spilles teater i de mindre gymnastiksale og andre rum — samt i en række store telte, der tænkes placeret såvel indendørs som udendørs.

Der bliver naturligvis gratis adgang for alle børn — og deres forældre. Det endelige program vil fremkomme i næste nummer af *Børneteateravisen*.

WdeN

Fejlen ved dette første nummer af *Børneteateravisen* er, at det er blevet lidt kedeligt.

Men der var så mange vigtige informationer og nyttige oplysninger, som vi brændte efter at få ud til alle interesserede.

Nyttige vink er sjældent oprivende morsomme. Næste nummer bliver nok lidt sjovere.

Red.